

מסורת הש"ס

א) מעשרות פ"ד מ"ג,
ב) ותיבת עשרה לית
ג) גמטריה, א) מעשרות פ"ד
ד) מ"ד, ד) נטלני ל: ושי"ב,
ה) תרומות פ"ח מ"ג, א) נל
יגמור מתימין רבי נתן
דמילא ר' נתן אומר כ"ל
מה"מ, א) תוספתא
דמעשרות פ"ג וס' אסא
המעשרות פ"ח, א) נקליעות
הגר"א, א) ודף ל:
ע) דלעול אפי'
מוטרו חזק קובע כ"ל.

הגרות הב"ח

א) גמ' ולא כשאר יגמור
כ"ל ומיבות ר' אליעזר
מחזק: (ב) תוס' ד"ה ולא
כשאר ר' אליעזר יגמור
שבת יגמור אלא כ' וס'
כ"ל: א) ד"ה אלא שבת
ועי' אינו קובע אלא כ"ל
ומיבות אינו קובע נמקם:

המביא פרק רביעי ביצה

לה.

עין משפט נר מצוה

עא א מיי פ"ה מהל
מעשר הל' י:
עב ב מיי ש"פ הלכה
ד:
עג ג מיי פ"ד שם הלכה
ז' ו'נ'סיע' י"ד סי'
שלא עפר [נ]:
עד ד מיי פ"ה שם הלכה
(כ) [כ כג טו"ע]
י"ד סימן שלא עפר
(קד):
עה ה מיי פ"ג שם הלכה
ג [נטו"ע י"ד סימן
שלא עפר פג]:

רבינו הגמול

ואקשינן אמאי מחייב ר'
אליעזר דבריר שלא נגמרה
מלאכתו, והלא מה
שישאר מכדי אכילתו
מחזירו אצל העיקר
שנטלו ממנו עד שתגמר
מלאכת הכל כאחת,
ושמיעין ליה לר' אליעזר
דכי האי גוונא לא קבע,
דתנן במעשרות פרק ד',
הנוטל זיתים מן המעטן
טמא פטור מפני שמחזיר
את המותר. ואוקימנא
לרישא במעטן טהור
וגברא טמא, דלא מצי
לאהדורי מה שישאר לו
מן הזיתים, וסיפא במעטן
טמא וגברא טמא, דאכל
מאי דאכל ומאי דאשתירי
ליה מן הזיתים מהדר להו
למעטן ולפיכך פטור.
ופרכין מתיניתין נמי
במעטן טהור וגברא טמא.
ואקשינן והלא מתיניתין
מחזירין ועומדין הן,
כדאר עדיין לא נגע בהן
כלל, אלא דבריר בלבד
אמר מיכן אינו נוטל למחר.
אמר רב שימי בר אשי ר'
אליעזר לטעמיה דאמר
אפילו תרומה קובעת, וכל
שכן כשיאמר מיכן אני
אוכל למחר, דתנן
במעשרות פרק ב', פירות
שותרמן עד שלא נגמרה
מלאכתן ר' אליעזר אומר
לאכול מהן עראי וחכמים
מותרין. ת"ש מספסא
וחכ"א עד שירושם ויאמר
כר. כניין הראשון
ופשוטה היא. הגה
העמודו טעמא דר'
אליעזר משום דאמר מיכן
אני אוכל למחר קבעה לה
שבת עלייהו. ורמי דר'
אליעזר אדרי' אליעזר,
דתנן בתרומות פרק ח',
היה אוכל באשכול ונכנס
מגינה לחצר, ר' אליעזר
אומר יגמור, ר' יהושע
אומר לא יגמור. חשכה
בביתו שבת ר' אליעזר
אומר יגמור כו'. הנה כיון
שהיה אוכל באשכול
מערב שבת וחשכה בביתו
שבת, כאילו אמר מיכן
אני נוטל, כיון שחופס
בירו האוכל ואוכל, ואי'
אליעזר יגמור ולא קבעה
שבת. ומשנין התם כדתני
ר' נתן בירושלמי, דתני
ר' נתן לא שאמר ר'
אליעזר משום שהתחיל
באשכול בביתו יגמור,
אלא שר' אליעזר אומר
יתקן עד מוצאי שבת
ויגמור. ש"מ אבל בשבת
לא, משום דקבעה לה
שבת כי האי גוונא. אי'
ויהתן אחד שבת ואחד
חצר ואחד תרומה ואחד
מקח, כיון אין קובעין
אלא בריר שנגמרה
מלאכתו. שבת לאפקוי
מהלל, דתניא המעביד
פירות ממקום למקום
ידקש עליהן היום אי"ר יהודה הלל עצמור אוסר, ומדקאמר וקדש עליהן היום, שמע מינה דבריר שלא נגמרה מלאכתו [הוא], דאם נגמרה מלאכתו מאי איירא קדישה שבת אפילו בחול נגמרה מלאכתו אסור.

והלא מותרו חזור. ולרבי אליעזר אפי' נטל הרבה מן הטבל
בחול לא היו קציעות כלמוכה צממוך צדבר הראוי
להחזיר מותר וכל שכן לדבורו אינו קובע:

ויש'א במעטן טהור וגברא טמא דלא מצי למארהר. וא"ת
והרי נטמאן זיתא המעטן כשנטל
מהן וי"ל ללא טמא אלא מקום מגעו
ויכול לסקרו מלמעלה שלא יגע
באחרים ומ"מ אינו ראוי להחזיר
המותר לפי שמתערבים הטהורים
עם הטמאים כך פ"ה אי נמי כגון
שנטלו צפוטני כלי עץ או שנתן לו
חצרו: ויהלא הן מוחזרין
ועומדין. ללא נטלן אלא צדבורא
צעלמא ואין לך חזרה גדולה מזו
דלפי' צראוי להחזיר לא מקצע כ"ש
בלא נטל כלל:

אלא אמר רב שימי וכו'. והאי לר'
אליעזר קובע שבת אפילו
בלא נגמרה מלאכתו כמו גבי תרומה
אזל לרבנן דמתירין גבי תרומה לא
ידעינן גבי שבת:

ת"א שמע מסיפא. ללא פליגי
רבנן אלא דאמר צדבריה:

[שאני' התם כיון דאמר מבאן].
והכא לא שייך למפריך והלא

מותרו חזר לרצנן לית להו הך
סברה * ולעולם מותרו קובע:
רבי אליעזר אומר יגמור בשבת
אלא כו'. וא"ת מ"ש

מתינות טעמיה דלמזלי' שבת לא
יאלנו יש לומר דהתם יתדום לאכילת
שבת אלא הכא לא יתדום שבת כ"ל
רש"י אי נמי דהתם מיירי בתנאים
דנגמרה מלאכתן אזל הכא מיירי
צאשכול שלא נגמרה מלאכתו:

אחד שבת * אינו קובע וכו' אינו
קובע א"א בריר שנגמרה
מלאכתו. וחס תלמך מאי נפקא
מינה כיון דלינו קובע אלא צדבר
שנגמרה מלאכתו וי"ל דנפקא מינה
דקובע אפי' קודם ראיית פני הביצ:
שבת לאפקוי מדה"ס. ונדין
הוא דהו"מ למנקט לאפקוי

מדרכי אליעזר דלמך קובע אפי'
צדבר שלא נגמרה מלאכתו ומשום
הכי לא נקטיה משום דלא רבותא
הוא דצלוה הכי אין הלכה כמותו
דשמטוי הוא ומ"מ קלמך צממו
תרומה לאפקוי מדרכי אליעזר ללא
מלאכתו אלא רבי אליעזר:

הדרן עלך המביא

והלא מותרו חזור ושמיעין ליה לרבי אליעזר
דאמר כל היכא דמותרו חזור לא קבע דתנן *
הנוטל זיתים מן המעטן טובל אחת אחת
במלח ואוכל ואם טבל ונתן לפניו * עשרה
חייב ר"א אומר מן המעטן טהור חייב מן
המעטן טמא פטור מפני שהוא מחזיר את
המותר והוינן בה מאי שנא רישא ומאי
שנא סיפא וא"ר אבהו רישא במעטן טהור
וגברא טמא דלא מצי מיהדר ליה סיפא
במעטן טמא וגברא טמא דמצי מיהדר ליה
מתניתין נמי במקוצה טהור וגברא טמא
דלא מצי מיהדר ליה והלא מוחזרין ועומדין
הן אלא אמר רב שימי בר אשי ר"א קא
אמרת רבי אליעזר למעמיה דאמר תרומה
קבעה וכ"ש שבת דתנן * פירות שותרמן עד
שלא נגמרה מלאכתן ר"א אוסר לאכול
מהן עראי * וחכמים מותרין ת"ש מסיפא
והכ"א עד שירושם ויאמר מכאן ועד כאן
טעמא דע"ש בשביעית דלאו בר עשורי
הוא הא בשאר שני שבוע דבני עשורי
נינהו אסורים מ"מ לאו משום דשבת קבעה
לא שאני התם כיון דאמר מכאן ועד כאן אני
אוכל למחר קבע ליה אי הכי מאי אריא
שבת אפילו בחול נמי הא קמ"ל * דטבל
מוכן הוא אצל שבת שאם עבר ותקנו
מתוקן ורמינהי * היה אוכל באשכול ונכנס
מגינה לחצר ר"א אומר יגמור רבי יהושע
אומר לא יגמור חשכה בביתו שבת ר"א
אומר יגמור ר' יהושע אומר לא יגמור * התם
כדתני טעמא ר' נתן אומר לא כשארמר ר"א
יגמור בחצר יגמור אלא יוצא חוץ לחצר ויגמור
ולא כשארמר * ר"א יגמור בשבת יגמור אלא
ממתין למוצאי שבת ויגמור כי אתא רבין א"ר
יוחנן * אחד שבת ואחד תרומה ואחד חצר
ואחד מקח כולן אין קובעין אלא בדבר
שנגמרה מלאכתן שבת לאפקוי מדהלל דתניא
* המעמר פירות ממקום למקום * לקצור וקדש
עליהן היום א"ר יהודה הלל לעצמו אוסר
חצר

הלא מותרו חזור. ורבי אליעזר אפי' נטל הרבה מן הטבל
בחול לא היו קציעות כלמוכה צממוך צדבר הראוי
להחזיר מותר וכל שכן לדבורו אינו קובע:

ויש'א במעטן טהור וגברא טמא דלא מצי למארהר. וא"ת
והרי נטמאן זיתא המעטן כשנטל
מהן וי"ל ללא טמא אלא מקום מגעו
ויכול לסקרו מלמעלה שלא יגע
באחרים ומ"מ אינו ראוי להחזיר
המותר לפי שמתערבים הטהורים
עם הטמאים כך פ"ה אי נמי כגון
שנטלו צפוטני כלי עץ או שנתן לו
חצרו: ויהלא הן מוחזרין
ועומדין. ללא נטלן אלא צדבורא
צעלמא ואין לך חזרה גדולה מזו
דלפי' צראוי להחזיר לא מקצע כ"ש
בלא נטל כלל:

אלא אמר רב שימי וכו'. והאי לר'
אליעזר קובע שבת אפילו
בלא נגמרה מלאכתו כמו גבי תרומה
אזל לרבנן דמתירין גבי תרומה לא
ידעינן גבי שבת:

ת"א שמע מסיפא. ללא פליגי
רבנן אלא דאמר צדבריה:

[שאני' התם כיון דאמר מבאן].
והכא לא שייך למפריך והלא

מותרו חזר לרצנן לית להו הך
סברה * ולעולם מותרו קובע:
רבי אליעזר אומר יגמור בשבת
אלא כו'. וא"ת מ"ש

מתינות טעמיה דלמזלי' שבת לא
יאלנו יש לומר דהתם יתדום לאכילת
שבת אלא הכא לא יתדום שבת כ"ל
רש"י אי נמי דהתם מיירי בתנאים
דנגמרה מלאכתן אזל הכא מיירי
צאשכול שלא נגמרה מלאכתו:

אחד שבת * אינו קובע וכו' אינו
קובע א"א בריר שנגמרה
מלאכתו. וחס תלמך מאי נפקא
מינה כיון דלינו קובע אלא צדבר
שנגמרה מלאכתו וי"ל דנפקא מינה
דקובע אפי' קודם ראיית פני הביצ:
שבת לאפקוי מדה"ס. ונדין
הוא דהו"מ למנקט לאפקוי

מדרכי אליעזר דלמך קובע אפי'
צדבר שלא נגמרה מלאכתו ומשום
הכי לא נקטיה משום דלא רבותא
הוא דצלוה הכי אין הלכה כמותו
דשמטוי הוא ומ"מ קלמך צממו
תרומה לאפקוי מדרכי אליעזר ללא
מלאכתו אלא רבי אליעזר:

הדרן עלך המביא

והלא מותרו חזור ושמיעין ליה לרבי אליעזר
דאמר כל היכא דמותרו חזור לא קבע דתנן *
הנוטל זיתים מן המעטן טובל אחת אחת
במלח ואוכל ואם טבל ונתן לפניו * עשרה
חייב ר"א אומר מן המעטן טהור חייב מן
המעטן טמא פטור מפני שהוא מחזיר את
המותר והוינן בה מאי שנא רישא ומאי
שנא סיפא וא"ר אבהו רישא במעטן טהור
וגברא טמא דלא מצי מיהדר ליה סיפא
במעטן טמא וגברא טמא דמצי מיהדר ליה
מתניתין נמי במקוצה טהור וגברא טמא
דלא מצי מיהדר ליה והלא מוחזרין ועומדין
הן אלא אמר רב שימי בר אשי ר"א קא
אמרת רבי אליעזר למעמיה דאמר תרומה
קבעה וכ"ש שבת דתנן * פירות שותרמן עד
שלא נגמרה מלאכתן ר"א אוסר לאכול
מהן עראי * וחכמים מותרין ת"ש מסיפא
והכ"א עד שירושם ויאמר מכאן ועד כאן
טעמא דע"ש בשביעית דלאו בר עשורי
הוא הא בשאר שני שבוע דבני עשורי
נינהו אסורים מ"מ לאו משום דשבת קבעה
לא שאני התם כיון דאמר מכאן ועד כאן אני
אוכל למחר קבע ליה אי הכי מאי אריא
שבת אפילו בחול נמי הא קמ"ל * דטבל
מוכן הוא אצל שבת שאם עבר ותקנו
מתוקן ורמינהי * היה אוכל באשכול ונכנס
מגינה לחצר ר"א אומר יגמור רבי יהושע
אומר לא יגמור חשכה בביתו שבת ר"א
אומר יגמור ר' יהושע אומר לא יגמור * התם
כדתני טעמא ר' נתן אומר לא כשארמר ר"א
יגמור בחצר יגמור אלא יוצא חוץ לחצר ויגמור
ולא כשארמר * ר"א יגמור בשבת יגמור אלא
ממתין למוצאי שבת ויגמור כי אתא רבין א"ר
יוחנן * אחד שבת ואחד תרומה ואחד חצר
ואחד מקח כולן אין קובעין אלא בדבר
שנגמרה מלאכתן שבת לאפקוי מדהלל דתניא
* המעמר פירות ממקום למקום * לקצור וקדש
עליהן היום א"ר יהודה הלל לעצמו אוסר
חצר